

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Tomáše Herce v právní věci žalobce: **P. M.**, zast. JUDr. Lukášem Haasem, advokátem se sídlem Krakonošovo náměstí 133, Trutnov, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 11. 2024, č. j. 10000/8856894/24/353/KA, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 9. 2025, č. j. 29 Ad 1/2025-58,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 7. 9. 2022 žádost podle § 34a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), o zvýšení starobního důchodu za vychované dítě (tzv. výchovné). K žádosti přiložil čestné prohlášení, že osobně a v největším rozsahu pečoval o svého syna J. M. v období od 8. 10. 2003 do 3. 1. 2011. Již dříve však byl zvýšen starobní důchod o výchovné za J. M. bývalé manželce žalobce, Mgr. L. M. Územní správa sociálního zabezpečení pro Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj a Pardubický kraj, Okresní správa sociálního zabezpečení Hradec Králové (dále jen „ÚSSZ“), proto vyzvala bývalou manželku žalobce k součinnosti. Následně žalovaná rozhodnutím ze dne 3. 8. 2023 žádost žalobce zamítla, neboť o J. M. v době od jeho narození do zletilosti osobně pečovala v největším rozsahu jeho matka, bývalá manželka žalobce. Žalobce se proti rozhodnutí žalované bránil námitkami, načež žalovaná rozhodnutím ze dne 19. 10. 2023 prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Následně ale žalobce uspěl se žalobou, ke které Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 19. 3. 2024, č. j. 29 Ad 7/2023-55, rozhodnutí žalované ze dne 19. 10. 2023 zrušil. Ve věci totiž zůstaly nevyřešené pochybnosti o době, kdy žalobce v největším rozsahu osobně pečoval o J. M. Krajský soud proto zavázal žalovanou k pečlivějšímu zkoumání, který z rodičů o dítě v největším rozsahu pečoval, situace s péčí o J. M. totiž nebyla zdaleka tak černobílá, jak tvrdil žalobce. Žalovaná po rozhodnutí krajského soudu věc předala ÚSSZ jako orgánu příslušnému podle § 6 odst. 3 písm. a) bodu 14. zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, k rozhodnutí ve sporu o rozsah péče o nezletilé dítě.

[2] ÚSSZ rozhodnutím ze dne 17. 9. 2024, č. j. 45012/107121/24/120/US, rozhodla, že o J. M. osobně pečoval v největším rozsahu od narození do zletilosti jeho otec, tedy

žalobce. K odvolání Mgr. L. M. žalovaná rozhodnutí ÚSSZ změnila výše nadepsaným rozhodnutím tak, že o dítě J. M. osobně pečovala v největším rozsahu matka dítěte, tedy Mgr. L. M. Žalovaná nesouhlasila s názorem ÚSSZ, že v období od 1. 4. 1997, kdy matka nastoupila do stálého zaměstnání, do 8. 10. 2003, kdy došlo ke svěřeni dítěte po rozvodu rodičů do péče otce, o něj pečoval otec. Ze shromážděných podkladů naopak vyplývá, že v tomto období fakticky převažovala péče matky. Celkem tedy matka pečovala o dítě od jeho narození dne 3. 1. 1993 do 8. 10. 2003, tj. 10 let a osm měsíců, otec (žalobce) jen 6 let a 2 měsíce od 27. 10. 2004, kdy bylo dítě znovu svěřeno do péče otce, do 3. 1. 2011. V období od 8. 10. 2003 do 27. 10. 2004 byla péče obou rodičů naprosto nevyhovující, avšak i kdyby byl prokázán větší rozsah péče otce, což nebyl, stále by v rámci celého období nezletilosti dítěte převažovala péče matky.

[3] Žalobce se proti rozhodnutí žalované ve sporu o to, která osoba pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte osobně pečovala o dítě v největším rozsahu, bránil žalobou, kterou zamítl krajský soud nyní napadeným rozsudkem. Stejně jako žalovaná vycházel ze spisů Okresního soudu v Hradci Králové k řízení o rozvod manželství žalobce a matky dítěte a k opatrovnickým otázkám v letech 2003 a 2004, které poskytují objektivní náhled na situaci v rodině. Vyslechl též J. M., Mgr. L. M. a Mgr. Š. L., dceru Mgr. L. M. a nevlastní starší sestru J. M. Nebylo sporné, že o J. M. jako malého pečovala matka, která s ním byla na rodičovské dovolené; od listopadu 2004 naopak o syna pečoval žalobce. Ke spornému období mezi tím krajský soud uvedl, že dle skutečností vyplývajících ze spisů okresního soudu to v letech 2003 až 2004 byla převážně matka, kdo o dítě pečoval, s výjimkou doby, kdy bylo od 20. 1. 2003 do 28. 3. 2003 v diagnostickém ústavu. Žalobce se o dítě staral v pondělí, ve středu a střídavě o víkendy. Za celkovou dobu nezletilosti dítěte tedy převažovala péče matky (celkem 4 250 dnů; žalobce převážně pečoval 2 254 dnů). Krajský soud podotknul, že zákonodárce zamýšlel hodnotit dobu a kvantitu péče. Pokud by měl soud hodnotit kvalitu péče žalobce i matky dítěte, považoval by za nejspravedlivější nepřiznat výchovné žádnému z nich.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl výše označený rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), na základě kterých požadoval napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Stěžovatel namítl, že krajský soud nesprávně uchopil kritérium největšího rozsahu péče, chybně kvantifikoval objem péče a přehlédl přímé časové indicie převahy péče otce. Krajský soud založil výsledek na hrubém blokovém rozdělení celých časových úseků a na součtu dnů nezletilosti, aniž by však do výpočtu konkrétně promítl rozvrh péče v týdnu (pondělí, středy a víkendy u stěžovatele), třítydenní zahraniční dovolenou matky a dlouhodobé víkendové pobyty u stěžovatele. Krajský soud tím rezignoval na vlastní premisu, že rozhodná je kvantita péče. Absenci přesné kontroly časového výpočtu ilustruje též zjevná písařská chyba v bodě 19. rozsudku, že syn byl v péči stěžovatele do 3. 1. 2001, namísto 2011. Stěžovatel trval na tom, že v období od 1. 4. 1997 do 31. 10. 2004 pečoval o syna minimálně 4 dny v týdnu (pondělí, středa a víkendy), jak vyplývá z listinných podkladů i svědeckých výpovědí. Soud tedy skutečně měl počítat jednotlivé dny a promítnout delší nepřítomnost matky (dovolenou v Kanadě), jinak je závěr o převažující péči matky neudržitelný.

pokračování

[6] Stěžovatel namítl, že krajský soud se nevypořádal s klíčovými skutkovými tvrzeními a důkazy, a sice s pravidelným týdenním režimem (pondělí, středy a víkendy u stěžovatele), konkrétním obdobím nepřítomnosti matky (např. dovolená v Kanadě cca tři týdny). Soud tedy opomenul provést racionální kvantifikaci, což představuje vadu řízení.

[7] Nakonec, stěžovatel považoval napadený rozsudek za nepřezkoumatelný z důvodu, že krajský soud nevysvětlil, jak se počítá kvantitativní kritérium objemu péče (den, hodina nebo převažující část týdne) a proč nelze provést součet dnů u stěžovatele a u matky. Bloková dedukce převahy matky provedená krajským soudem je neurčitá na rozdíl od aritmetické, matematické kvantifikace.

[8] Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že argumentace stěžovatele je v rozporu se zjištěným skutkovým stavem. Ve sporném období stěžovatel zajišťoval péči o dítě v pondělí a ve středu a o víkendech jednou za 14 dní. Běžným aritmetickým výpočtem lze tedy dojít k jasnému závěru, že převládající byla péče matky. Ve všední dny navíc stěžovatel zajišťoval péči jen v odpoledních hodinách, večer odcházel k přítelkyni a ráno při vypravování dítěte do školy nebyl v bytě, kde dítě žilo, přítomen. Matka zajišťovala veškerý provoz domácnosti a o víkendech, kdy měl stěžovatel syna na chalupě, mu s péčí pomáhala nevlastní dcera. Žalovaná vyjádřila pochybnost nad tím, zda je přiznání výchovného v souladu s veřejným zájmem a původním záměrem zákonodárce v situaci jako je nyní řešená, kdy ani jeden rodič svou pečovatelskou roli nezvládl. Krajský soud dle žalované rozsah péče kvantifikoval detailně, podrobně vysvětlil, z jakých důkazů a úvah vycházel, a detailně se obeznámil se skutkovým stavem. Stěžovatel neprokázal, že by o dítě v největším rozsahu pečoval on. Jelikož stěžovatel uplatňuje opakovaně obdobné argumenty, žalovaná odkázala na odůvodnění svého rozhodnutí, vyjádření k žalobě a napadený rozsudek.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 102 a násl. s. ř. s.).

[10] Nejvyšší správní soud se dále zabýval přijatelností kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Jedná se totiž o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.). K obsahu neurčitého pojmu přesah vlastních zájmů stěžovatele kasační soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve kterém se nepřijatelností podrobně zabýval.

[11] Nejvyšší správní soud neshledal, že by se kasační stížnost dotýkala právních otázek, které dosud nebyly judikaturou tohoto soudu řešeny nebo jsou řešeny rozdílně. Není dána ani potřeba učinit judikatorní odklon a krajský soud se v napadeném rozsudku nedopustil pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Kasační stížnost je proto nepřijatelná.

[12] K namítané nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku Nejvyšší správní soud odkazuje na své rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS,

ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, nebo ze dne 16. 12. 2008, č. j. 1 Ao 3/2008-136, č. 1795/2009 Sb. NSS, ohledně toho, jaké vady tento kasační důvod naplňují, přičemž dle usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 12. 2017, č. j. 2 As 196/2016-123, č. 3668/2018 Sb. NSS, odst. [29], by konstatování nepřezkoumatelnosti mělo být vyhrazeno opravdu výjimečným případům.

[13] V projednávané věci je napadený rozsudek přezkoumatelný, dostatečně odůvodněný i srozumitelný. Je z něj zřejmé, jaký skutkový stav vzal krajský soud za rozhodný, jaké důvody jej vedly k rozhodnutí (zamítnutí stěžovatelovy žaloby) a proč nepřisvědčil žalobním námitkám stěžovatele. Krajský soud především pečlivě popsal obsah rozvodového a opatrovnického soudního spisu (body 6., 7., 16. a 17. napadeného rozsudku), které si sám aktivně vyžádal, načež přezkoumatelným způsobem vysvětlil svůj závěr o převažující péči matky (bod 19. napadeného rozsudku). Neopomenul přitom režim, který v rodině panoval ve sporném období, tedy péče stěžovatele o syna v pondělky a středy a jednou za 14 dní o víkend (viz bod 17. napadeného rozsudku). Sám stěžovatel pak v kasační stížnosti uvedl, že špatně uvedený rok 2001 namísto 2011 v bodě 19. napadeného rozsudku je zjevnou písařskou chybou, která proto na přezkoumatelnosti ani zákonnosti napadeného rozsudku nic nemění.

[14] Co se týče meritorního posouzení stěžovatelovy věci ze strany krajského soudu, Nejvyšší správní soud se podmínkou péče v největším rozsahu pro účely přiznání tzv. výchovného podle § 34a zákona o důchodovém pojištění zabýval především v rozsudku ze dne 12. 3. 2025, č. j. 10 Ads 271/2024-35, č. 4676/2025 Sb. NSS, odst. [32] až [36]. Na tento rozsudek navázal dalšími rozhodnutími, zejména rozsudky ze dne 2. 4. 2025, č. j. 6 Ads 182/2024-29, odst. [22] až [26], ze dne 17. 4. 2025, č. j. 8 Ads 21/2025-36, odst. [33], ze dne 30. 5. 2025, č. j. 7 Ads 324/2024-51, odst. [24] a [25], ze dne 3. 7. 2025, č. j. 7 Ads 227/2024-26, odst. [17] a [18], ze dne 22. 8. 2025, č. j. 7 Ads 307/2024-26, odst. [15] a [16], ze dne 22. 8. 2025, č. j. 7 Ads 263/2024-22, odst. [15] a [16], a ze dne 19. 9. 2025, č. j. 5 Ads 69/2025-29, odst. [17] a [18]. Z této judikatury plyne, že péče v největším rozsahu se posuzuje od narození po nabytí zletilosti dítěte a je třeba pečlivě hodnotit konkrétní okolnosti každého jednotlivého případu. Péče rodičů přitom může být i rovnoměrná (oba se střídají v doprovázení dítěte do školy, na kroužky apod.), v takovém případě výchovné bude náležet zpravidla matce, která obvykle bude mít „náskok“ ve formě mateřské a rodičovské dovolené.

[15] Posouzení krajského soudu i žalované této judikatuře odpovídá. Žalovaná i následně krajský soud vycházely z dostatečně spolehlivě zjištěného skutkového stavu – pečlivě se zabývaly všemi okolnostmi případu, detailně popsaly situaci v rodině stěžovatele za celou dobu nezletilosti jeho syna a faktickou péči o něj, která byla do značné míry ovlivněna partnerskou situací stěžovatele a jeho bývalé manželky. Z citované judikatury vyplývá, že rozhodný je zjevně větší časový rozsah péče o dítě, nikoliv že by se mělo den po dni posuzovat, v jakém konkrétním rozsahu ten který rodič o dítě zrovna pečoval s ohledem na práci, dovolenou atd., jak vyžaduje stěžovatel v nyní projednávané věci. Takové posuzování podmínky péče v největším rozsahu by ostatně bylo neudržitelné, až absurdní, neboť zpravidla nebude možné přesně rozklíčovat každý jeden den péče o dítě za osmnáctiletou dobu jeho nezletilosti. Ani krajský soud v nyní napadeném rozsudku nepočítal jednotlivé dny, kdy o dítě pečoval stěžovatel nebo matka dítěte. Ačkoliv vyjádřil období, za které převažovala péče toho kterého rodiče, ve dnech, krajský soud celé sporné období v letech 2003 až 2004, kdy měli stěžovatel s matkou dítěte nastavený režim pondělky, středy

pokračování

a střídavě víkendy u stěžovatele, přičetl matce, která celkově o dítě pečovala ve větším rozsahu.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou odmítl podle § 104a s. ř. s., neboť krajský soud nepochybil při výkladu práva a ustálenou a jednotnou judikaturu zdejšího soudu aplikoval na projednávanou věc korektně.

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení, a úspěšné žalované žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. června 2026

JUDr. Radan Malík
předseda senátu